

La festa islàmica del sacrifici

Descripció i normativa sanitària

Generalitat
de Catalunya

Els continguts d'aquesta obra estan subjectes a una llicència de Reconeixement - No comercial - Sense obres derivades 3.0 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi l'autoria i no se'n faci un ús comercial.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Coordinació

Direcció de Protecció de la Salut
Agència de Salut Pública de Catalunya
Departament de Salut

Redacció

- Direcció General d'Afers Religiosos
(Departament de Governació i Relacions Institucionals)
- Agència de Salut Pública de Catalunya
(Departament de Salut)
- Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural

---

Amb el suport de:

- Federació Catalana d'Indústries de la Carn (FECIC)
- Associació Nacional de Magatzems Frigorífics de Carns i Sales d'especejament (CECARNE ANAFRIC- GREMSA ANICOC OVICEBO)

Edició i coordinació editorial

Agència de Salut Pública de Catalunya

Assessorament lingüístic

Secció de Planificació Lingüística

Maquetació

Quadrat-SolerFlotats

Edició

Tercera edició, Barcelona, octubre de 2013

Dipòsit legal: B. 24661-2013

© 2013, Generalitat de Catalunya

Enric Vendrell Aubach
Director General d'Afers Religiosos

Antoni Mateu Serra
Secretari de Salut Pública

Una de les principals festivitats del calendari islàmic és la Festa del Sacrifici, una diada en la qual els musulmans es reuneixen per rememorar, segons la seva creença, el sacrifici que Abraham va oferir a Déu i, alhora, per compartir el millor d'ells mateixos amb la família, els amics, els veïns i amb aquells que es troben en situació de necessitat. Milers de musulmans la celebren cada any al nostre país. Aquest document pretén ser una eina que doni a conèixer a les administracions catalanes en què consisteix la Festa del Sacrifici islàmica i, alhora, assenyali el marc legal en què s'han de dur a terme els sacrificis rituals d'animals en aquesta jornada.

El Govern de la Generalitat actua des de la laïcitat que, sense assumir com a pròpia cap posició confessional, respecta i valora la presència del factor religiós a la societat, i n'afavoreix les expressions concretes. Aquesta és la millor manera de garantir l'exercici dels drets de llibertat religiosa de tota la ciutadania del nostre país. Alhora, cal tenir present els límits dels drets de llibertat religiosa, determinats per les lleis democràtiques comunes de què ens hem dotat. A més, cal vetllar perquè, en un context ampli, els costums i les pràctiques culturals o religioses garanteixin la seguretat de les persones i preservin la salut individual i col·lectiva de la ciutadania.

Durant els darrers anys, la realitat social de Catalunya ha canviat substancialment, amb la presència de ciutadans

---

d'orígens diversos, amb costums culturals diferents que cal atendre. Justament, l'àmbit de la salut pública ha de tenir cura dels costums i els estils de vida i de les pràctiques de consum saludable d'aquesta nova realitat, que coexisteixen amb els costums de salut tradicionals, i fer possible totes les realitats amb equitat.

Per això, cal que la diada de la Festa del Sacrifici tingui lloc en el mateix entorn sanitari que qualsevol altra destinada a l'obtenció d'aliments per a les persones.

Aquesta guia és, doncs, una eina de suport, per a les comunitats islàmiques i per als operadors econòmics, per tal de celebrar aquesta festa seguint les condicions sanitàries d'obtenció i consum segur de la carn alhora que quedin garantits els preceptes religiosos. També ha de ser útil per a les administracions, les quals han de facilitar que se celebri tot respectant la diversitat cultural i convivència ciutadana.

Índex

1. Aspectes religiosos de la festivitat	7
1.1. Una festivitat amb diferents noms	
1.2. Com es determina la data de la Festa del Sacrifici?	
1.3. Què commemora la Festa del Sacrifici?	
1.4. Com celebren els musulmans de Catalunya la Festa del Sacrifici?	
1.5. Quin animal pot ser sacrificat?	
1.6. Quins rituals s'han de seguir per dur a terme el sacrifici?	
2. Condicions legals que cal complir per dur a terme el sacrifici i la comercialització de la carn	11
2.1. On i en quines condicions es pot dur a terme el sacrifici?	
2.2. El control oficial als escorxadors	
2.3. Reconeixement legal del ritual islàmic del sacrifici	
2.4. Quins escorxadors poden sacrificar animals segons un ritus religiós a Catalunya?	
2.5. On s'ha de comprar la carn amb garanties sanitàries i que compleixi els preceptes religiosos?	
3. Riscos sobre el consum de carn no procedent de l'escorxador	15
4. Llista de contactes	17
5. Legislació de referència	19
6. Escorxadors que sacrifiquen xais per ritus religiós a Catalunya	21

1 Aspectes religiosos de la festivitat

1.1. Una festivitat amb diferents noms

La Festa del Sacrifici és el nom d'una de les dues festes principals del calendari islàmic. En àrab es coneix pel nom d'*Aid al Adha* (Festa del Sacrifici), però també rep altres noms en diferents zones del món:

Al Magrib	<i>Aid al Kabir</i>
A l'Àfrica subsahariana	<i>Tabaski</i>
Al Pakistan	<i>Eid Zoha</i>

A casa nostra, aquesta celebració es coneix popularment com la "festa del xai" perquè habitualment en aquesta diada es sacrifica aquest animal. Tanmateix, és una denominació que molts musulmans no consideren correcta perquè:

- no és preceptiu matar un xai; l'objecte del sacrifici pot ser una altra espècie animal i,
- allò que s'homenatja en aquesta festa no és l'animal, sinó el sacrifici que va dur a terme al seu dia el profeta Abraham.

És des d'aquest punt de vista que la denominació "festa del xai" pot portar a confusió.

1.2. Com es determina la data de la Festa del Sacrifici?

La Festa del Sacrifici s'escau en el desè dia del mes islàmic de *Dhu l-Hijja*. Tanmateix cal tenir en compte que el calendari islàmic és lunar, de manera que els mesos acostumen a tenir una durada de 29 o 30 dies i un any complet, 354 o 355 dies. Tot plegat fa que la data de la Festa del Sacrifici s'avanci aproximadament 11 dies cada any en el calendari gregorià, que és el vigent al nostre país. A tall d'exemple, podem observar les dates en què s'ha escaigut aquesta festivitat en els darrers anys:

Any	Data
2007	19 de desembre
2008	8 de desembre
2009	27 de novembre
2010	16 de novembre
2011	7 de novembre
2012	26 d'octubre
2013	15 d'octubre
2014*	4 d'octubre
2015*	23 de setembre
2016*	12 de setembre
2017*	1 de setembre

* Data aproximada sense confirmar.

No sempre és fàcil determinar en quina data concreta s'escaurà l'*Aid al Adha*. El mes islàmic s'inicia amb la visió directa de la primera lluna creixent i això pot provocar algunes discrepàncies. És per aquesta raó que allò més adequat per conèixer en quina data es celebrarà la Festa del Sacrifici a Catalunya és dirigir-se a alguns dels centres islàmics de referència a casa nostra.

1.3. Què commemora la Festa del Sacrifici?

La Festa del Sacrifici commemora l'episodi de l'Alcorà en què Déu ordenà en un somni a Ibrahim¹ que sacrificués el seu fill Ismail per tal de demostrar-li la seva fidelitat. Quan Ibrahim estava a punt d'executar aquesta ordre, Déu l'aturà i va fer que substituís Ismail per un xai com a objecte d'ofrena.²

Aquest sacrifici va tenir lloc suposadament a la vall de Mina, prop de la ciutat de la Meca, a l'Àrabia Saudita. Posteriorment, l'any 624, Muhammad, en el transcurs d'un pelegrinatge a aquesta ciutat, va reproduir aquest sacrifici i des d'aleshores s'ha establert com un ritual per al conjunt de la comunitat musulmana.

Cal assenyalar que la Festa del Sacrifici coincideix cada any amb el *Hadj*, el pelegrinatge que any rere any milions de musulmans entren cap a la ciu-

tat de la Meca, i que constitueix un dels cinc pilars o preceptes fonamentals de l'islam.

1.4. Com celebren els musulmans de Catalunya la Festa del Sacrifici?

La Festa del Sacrifici és una de les jornades més especials de l'any per als musulmans. És el primer d'un període de quatre dies anomenat *ayyam al tashriq*, al final del qual els pelegrins que han fet el pelegrinatge a la Meca abandonen aquesta ciutat.

La jornada s'estructura fonamentalment en tres parts:

- **L'oració:** el dia s'inicia de bon matí, poc després de la sortida del sol, amb una pregària ritual que acostuma a esdevenir una de les més multitudinàries de tot l'any.

En el transcurs d'aquesta pregària, l'imam que la dirigeix pronuncia un discurs anomenat *jutba*. Habitualment, en la *jutba*, entre d'altres qüestions, hom acostuma a recordar el significat del sacrifici ritual i del pelegrinatge que es celebra aquell dia.

¹ Ibrahim és el nom amb què l'Alcorà designa el profeta Abraham.

² La Bíblia també recull aquest episodi. En aquest cas, però, és Isaac el fill que Abraham es disposava a sacrificar i que finalment fou bescanviat per un xai.

- **El sacrifici:** únicament quan hagi finalitzat l'oració, hom pot procedir a dur a terme el sacrifici ritual. La tradició diu que la persona encarregada de dur a terme aquest sacrifici hauria de ser el cap de família, però també és possible encarregar aquesta tasca a un altre musulmà. Avui dia, és freqüent que molts musulmans encarreguin el sacrifici al seu carnisser de confiança.

- **La celebració familiar:** un cop sacrificat l'animal, s'acostuma a organitzar un gran àpat familiar. De l'animal sacrificat, la tradició diu que la família només se n'ha de quedar una tercera part. La resta ha de ser repartida entre les persones necessitades i entre veïns, amics i coneguts. La Festa del Sacrifici és també una ocasió per retrobar-se amb familiars, amics, fer regals als infants, oblidar malentesos i ajudar les persones necessitades.

1.5. Quin animal pot ser sacrificat?

L'Alcorà explica que Ibrahim va sacrificar un xai en lloc del seu fill Ismail. És per aquesta raó que allò més habitual és que sigui aquest l'animal immolat. Tanmateix, també pot ser acceptat el sacrifici de qualsevol altre animal que sigui considerat lícit en l'islam: un vedell, una cabra, un camell, etc. Aquest animal, això sí, ha d'estar lliure de qualsevol defecte notable.

1.6. Quins rituals s'han de seguir per dur a terme el sacrifici?

El ritual islàmic del sacrifici està compost de diferents parts:

- **La col·locació de l'animal:** cal orientar l'animal que serà sacrificat en direcció a la Meca i col·locar-lo sobre el seu costat esquerre.
- **El ritual previ al sacrifici de l'animal:** el sacrificador ha d'expressar la seva intenció de matar l'animal per un fi justificat, no tan sols pel desig d'aniquilar l'animal. Posteriorment, abans de degollar-lo ha de pronunciar la frase *Bismil.lah wa Al.lahu Akbar* (en el nom d'Al·là, Ell és el més gran).
- **El sacrifici:** el sacrificador ha de fer un tall a la part davantera del coll, procurant que quedin seccionades les venes jugulars, la tràquea i l'esòfag. L'animal s'ha de deixar des-sagnar de manera completa.

2

2 Condicions legals que cal complir per dur a terme el sacrifici i la comercialització de la carn

Les pràctiques tradicionals de sacrifici, rituals o no, amb l'objectiu d'obtenir carn tant per al comerç com per al consum propi, han de respectar diferents aspectes normatius que van més enllà de les consideracions de salut pública. Cal tenir en compte que el sacrifici d'animals té requisits de sanitat animal (estat de salut correcte de l'animal viu), de benestar animal (allotjament i sacrifici correctes) i de subproductes (eliminació dels teixits resultants del sacrifici).

2.1. On i en quines condicions es pot dur a terme el sacrifici d'animals destinats al consum humà?

Només als escorxadors (establiments alimentaris registrats i autoritzats) l'autoritat competent pot verificar que els operadors compleixin amb els requisits normatius i proveeixin de carn segura i apta per al consum humà.

Tots els establiments, instal·lacions i equips on es sacrificuin animals per al consum humà han de complir els requisits següents:

- Han d'estar situats, dissenyats, construïts i mantinguts de manera que es redueixi el risc de contaminació de la carn.

- Han de permetre que el personal treballi de forma higiènica i que puguin netejar i desinfectar de manera fàcil i eficaç els estris que entrin en contacte amb la carn.
- Han de permetre mantenir els animals per al sacrifici nets i amb les condicions que garanteixin el benestar animal.
- Han de permetre una correcta inspecció ante mortem dels animals i post mortem de les carns als veterinaris oficials.
- Han de permetre una evacuació correcta dels subproductes generats i evitar el creuament amb les carns.
- Han de garantir que l'aigua que s'utilitzi sigui potable.

Únicament per a un consum domèstic privat, l'autoritat competent pot, excepcionalment, autoritzar el sacrifici de remugants fora d'un escorxador i establir-ne els requisits necessaris. El sacrifici domèstic privat exclou qualsevol acte de comercialització. És sacrifici domèstic per a ús privat aquell que fa el mateix ramader al bestiar que engreixa i únicament per al seu autoconsum.

A Catalunya són autoritats sanitàries d'acord amb la Llei 18/2009, de 22 d'octubre, de salut pública, el Depar-

tament de Salut, l'Agència de Salut Pública de Catalunya, els ajuntaments, els consells comarcals, l'Agència de Salut Pública i Medi Ambient de Barcelona i el Consell General d'Aran.

2.2. El control oficial als escorxadors

Per verificar el compliment de tots els aspectes abans esmentats, els escorxadors aporten una garantia afegida que els dota d'una característica pròpia molt particular: el control oficial.

Els escorxadors són els únics establiments alimentaris amb control oficial permanent mentre dura l'activitat de sacrifici. Aquest control, a Catalunya, és dut a terme pel Departament de Salut mitjançant els seus veterinaris oficials.

El control oficial dels escorxadors està reservat, d'acord amb la normativa europea de referència (Reglament 854/2004, de 29 d'abril, pel qual s'estableixen normes específiques per a l'organització de controls oficials dels productes d'origen animal destinats al consum humà) a veterinaris oficials pels seus coneixements tècnics especialitzats.

Què implica aquesta presència permanent de control oficial?

- La vigilància que l'escorxadors compleix amb els requisits de sanitat animal.
- La valoració de l'animal viu per dictaminar l'aptitud per al sacrifici amb vista al consum humà.
- L'examen sistemàtic de les carns dels animals sacrificats per dictaminar-ne l'aptitud per al consum humà.
- La vigilància que l'escorxadors compleix amb la normativa d'higiene.
- La vigilància del compliment dels aspectes de benestar animal.
- La vigilància del compliment de la normativa en matèria de subproductes animals no destinats al consum humà i en matèria d'encefalopaties espongiformes transmissibles.

La vigilància sobre l'animal viu i la gestió correcta dels subproductes que es generen conseqüents al sacrifici són, per la seva incidència en la seguretat alimentària, aspectes determinants que justifiquen, juntament amb la garantia de salubritat de les carns, que el sacrifici d'animals destinats al consum humà es faci únicament en establiments autoritzats amb aquesta finalitat.

L'explotació de procedència dels animals resta obligada a subministrar determinada informació als escorxadors per garantir-ne l'origen i l'estat sanitari.

2.3. Reconeixement legal del ritual islàmic del sacrifici

El sacrifici d'animals d'acord amb un ritus religiós és una opció recollida a la legislació vigent, tant a la que regula la protecció dels animals durant el sacrifici com a la que regula la higiene dels aliments d'origen animal.

2.4. Quins escorxadors poden sacrificar animals segons un ritus religiós a Catalunya?

Els escorxadors que vulguin sacrificar animals segons un ritus religiós ho han de comunicar prèviament al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural. D'aquesta manera constaran en un registre, sense perjudici de l'autorització sanitària prevista en la normativa comunitària.

La comunicació es du a terme mitjançant la sol·licitud creada amb aquesta finalitat pel DAAM, on consten les dades relatives a aquest tipus de sacrifici, així com el compromís de l'operador econòmic pel que fa al compliment

de tots els requisits sobre protecció dels animals. D'aquesta manera, es garanteix que el sacrifici dels animals s'executa seguint els preceptes religiosos, alhora que es vetlla pel benestar animal.

2.5. On s'ha de comprar la carn amb garanties sanitàries i que compleixi els preceptes religiosos?

Catalunya disposa d'una àmplia xarxa de carnisseries que permeten cobrir les demandes dels diferents col·lectius religiosos que viuen al nostre país.

El carnisser habitual pot garantir que la carn que es consumeix és segura per a la salut de les famílies i que s'ha obtingut seguint els preceptes religiosos en el moment del sacrifici dels animals.

3 Riscos sobre el consum de carn no procedent de l'escorxador

És important tenir present que la carn pot ser vehicle de malalties si no es produeix en condicions sanitàries.

Les principals malalties d'importància per a la salut pública transmiseses per les carns han anat variant al llarg del temps, alhora que han anat canviant els sistemes de producció d'animals destinats al consum humà, com també els sistemes d'obtenció de carn fresca i els seus productes derivats. Malalties molt conegudes des de fa anys com la tuberculosi, la cisticercosi i la hidatidosi tenen encara una prevalença remarcable. També la toiiinfecció per *Escherichia coli* O157:H7 és una malaltia de destacada importància.

Altres perills microbiològics destacables són *Salmonella spp.*, *Campylobacter spp.* i *Yersinia enterocolitica*. A més d'aquests microorganismes hi ha també altres possibles perills en la carn com, per exemple, els químics (els residus de medicaments veterinaris), alhora que en sorgeixen de nous com va ocórrer a la dècada dels anys vuitanta amb l'agent de l'encefalopatia espongiforme bovina (EEB), també anomenada popularment la malaltia de les "vaques boges", malaltia que forma part del grup de les encefalopaties espongiformes transmissibles (EET).

Com a mesura de prevenció enfront de les EET, mereix una menció especial la retirada de certs productes de la cadena alimentària, els anomenats materials específics de risc (MER), teixits que obligatòriament han de ser destinats a una destrucció concreta.

Són MER la melsa i l'ili dels ovins i caprins de totes les edats i també el crani, encèfal, ulls, amígdals i medulla espinal en els ovins i caprins de més de 12 mesos.

La carn ha de ser segura i apta per al consum humà, i totes les parts interessades -serveis d'inspecció de les autoritats competents, industrials i consumidors- han de col·laborar en aquest objectiu.

4

4 Llista de contactes

Departament de Salut Agència de Salut Pública de Catalunya (ASPCAT)

C. Roc Boronat, 81-95, 4a
08005 Barcelona
Telèfon: 93 551 39 00
proteccio.aspc@gencat.cat

Serveis Regionals de l'ASPCAT:

Alt Pirineu i Aran
Pl. Capdevila, 22 Baixos
25620 Tremp
Telèfon: 973 654 617

Barcelona
C. Roc Boronat, 81-95, 4a
08005 Barcelona
Telèfon: 93 551 39 00

Camp de Tarragona
Av. de Maria Cristina, 54
43002 Tarragona
Telèfon: 977 22 41 51

Catalunya Central
Muralla del Carme, 7, 1r pis
08240 Manresa
Telèfon: 938 753 382

Girona
Pl. Pompeu Fabra, 1,
17002 Girona
Telèfon: 872 975 000

Lleida
Av. de l'Alcalde Rovira Roure, 2,
25006 Lleida
Telèfon: 973 70 16 00

Terres de l'Ebre
C. La Salle, 8,
43500 Tortosa
Telèfon: 977 44 81 70

Departament de Governació i Relacions Institucionals

Direcció General d'Afers Religiosos
Plaça Catalunya, 20, planta 10
08002 Barcelona
Telèfon: 93 554 58 52
dgar.governacio@gencat.cat

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural Direcció General d'Agricultura i Ramaderia

Gran Via de les Corts Catalanes, 612-614
08007 Barcelona
Telèfon: 93 304 67 00
darpdg03@gencat.cat

5 | Legislació de referència

- Reglament (CE) 852/2004, de 29 d'abril, relatiu a la higiene dels productes alimentosos.
- Reglament (CE) 853/2004, de 29 d'abril, pel qual s'estableixen normes específiques d'higiene dels aliments d'origen animal.
- Reglament (CE) 854/2004, de 29 d'abril, pel qual s'estableixen normes específiques per a l'organització de controls oficials dels productes d'origen animal destinats al consum humà.
- Reglament (CE) 882/2004, de 29 d'abril, sobre els controls oficials efectuats per garantir la verificació del compliment de la legislació en matèria de pinsos i la normativa sobre salut animal i benestar dels animals.
- Reglament (CE) 1099/2009, de 24 de setembre, relatiu a la protecció dels animals en el moment del sacrifici.
- Llei 32/2007, de 7 de novembre, per a la cura dels animals, a l'explotació, transport, experimentació i sacrifici.
- Reial decret 640/2006, de 26 de maig, pel qual es regulen determinades condicions d'aplicació de les disposicions comunitàries en matèria d'higiene, de la producció i comercialització dels productes alimentosos.
- Reial decret 54/1995, de 20 de gener, sobre protecció dels animals en el moment del sacrifici o matança.
- Llei 18/2009, de 25 d'octubre, de salut pública.

6

6 Escorxadors que sacrifiquen xais per ritus religiós a Catalunya

Per tal d'obtenir aquesta informació podeu adreçar-vos al Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca, Alimentació i Medi Natural i a l'Agència de Salut Pública de Catalunya, a través de les dades de contacte de l'apartat 4.

Departament de Governació
i Relacions Institucionals
www.gencat.cat/afersreligiosos

Departament de Salut
Agència de Salut Pública
de Catalunya
<http://canalsalut.gencat.cat>

012
gencat.cat

Cost de la trucada: segons operadora.